

Ensimmäiset rastit **kioskiin ja pieneen elintarvikeliikkeeseen**

HUOMIOI ENNEN TOIMINNAN ALOITTAMISTA

- Uudesta elintarvikehuoneistosta tulee tehdä valvontaviranomaiselle elintarvikelain mukainen ilmoitus. Lisätietoja löytyy kunnan verkkosivuilta
- Jos kauppa tai kioski myy paristoja tai akkuja, se on velvollinen vastaanottamaan näitä tuotteita käytettyinä kuluttajilta, toimittamaan ne asianmukaiseen keräykseen sekä tiedottamaan asiakkaitaan keräyspisteestään. Paristojen ja akkujen keräyslaatikon voit **tilata veloituksetta**
- Suomen Pakkausteollisuus Oy (PALPA) huolehtii pantillisten juomapakkausten kierrätyksestä. Jos myyt ja vastaanotat juomatölkkejä tai kierrätysmuovipulloja, tee sopimus kierrätysjärjestelmään liittymisestä **PALPA:n** kanssa.
- Jos liikkeessä myydään sähkö- ja elektroniikkalaitteita, ota selvää **SER-kierrätysvelvoitteista**
- Huomaa, että kylmälaitteiden asennus- tai huoltotöiden tekeminen on luvanvaraista. Jos tilaat tällaisia töitä, tarkista että toiminnanharjoittajan nimi löytyy TUKESin **rekisteristä**

SÄÄSTÄ ENERGIAA JA VETTÄ

- Seuraa työpaikan lämpötiloja. Sopiva lämpötila on 20–22 astetta. Varmista, ettei liikehuoneistoa lämmitetä ja jäähdytetä samanaikaisesti
- Säädä ilmanvaihto todellisen käyttörytmin perusteella
- Käytä kohdepoistoa vain tarpeen mukaan
- Sammuta laitteet ja valot aina kun niitä ei tarvita. Minimoi yövalaistus
- Käytä laitteiden virransäästöasetuksia tehokkaasti
- Älä sijoita kylmälaitteita lämpöä tuottavien laitteiden läheisyyteen
- Puhdista sähkölaitteet säännöllisesti (esim. kerran kuukaudessa)
- Käytä valaisimissa LED-lamppuja ja panosta valaistussuunnitteluun:
  - Mieti tarvitsetko yleis- vai kohdevalaistusta
  - Käytä ajastimia sekä liike- tai hämärätunnistinohjausta
  - Lisätieto: **lampputieto.fi**
- Korjauta vuotavat hanat ja vessanpöntöt heti vuodon huomattuasi
- Huolehdi, että veden virtaamat ovat suositusten mukaiset:
  - Suihku- ja keittiön hana 12 l/min
  - WC:n ja kylpyhuoneen pesuallashana 6 l/min

TEE KESTÄVIÄ HANKINTOJA

- Hanki energiatehokkaita kylmälaitteita, joissa on kannet tai yöverhot. **Energiamerkintä** kertoo laitteen energiankulutuksesta. Lisätieto: **motiva.fi**
- Hanki vihreää sähköä: **ekoenergy.org** ja **vaihdavirtaa.net**
- Ota tuotevalikoimaan ympäristömerkittyjä tuotteita (esim. **Joutsenmerkki** ja **EU-ympäristömerkki**) sekä **luomu-** ja **Reilun kaupan** tuotteita. Kerro asiakkaille näistä vaihtoehdoista
- WWF:n **kalaopas** auttaa tekemään vastuullisia kalavalintoja
- Suosi sesongin mukaisia tuotteita ja lähiruokaa
- Suosi tuotteita, joiden materiaalit voidaan käytön jälkeen kierrättää

EHKÄISE JÄTTEEN SYNTYMISTÄ

1. Vähennä ensin syntyvän jätteen määrää
    - Mitoita ruokien tilausmäärät tarkasti kulutuksen ja varastotilanteen mukaan
    - Huolehdi varastokierrosta: ensin tulleet tuotteet myydään ensin
    - Säilytä elintarvikkeet kullekin oikeassa säilytyslämpötilassa
    - Tarjoa asiakkaille pakkauksia, joita et itse enää tarvitse (esim. pahvilaatikot)
  2. Laita tarpeeton tavara kiertoon uudelleenkäyttöä varten
  3. Lajittele syntyvät jätteet kierrätettäväksi materiaalina
    - Lajittele syntyvät jätteet mahdollisimman tehokkaasti (paperi-, kartonki-, lasi-, metalli-, muovi- ja biojäte sekä sähkö- ja elektroniikkaromu). Toimita raakaa lihaa ja kalaa sisältävät entiset elintarvikkeet asianmukaiseen käsittelyyn. Tarkista lajitteluohjeet yritykseltä, jonka kanssa jätehuoltosopimus on tehty
    - Kerää aaltopahvi erikseen muista kuitupakkauksista, jos sitä syntyy runsaasti
  4. Lajittele jätteet hyödynnettäväksi energiana, jos kierrätys ei ole mahdollista
- Yrityksen tulee olla selvillä tuottamansa jätteen määrästä ja laadusta
  - Vie vaaralliset jätteet asianmukaiseen keräykseen. Vaarallista jätettä on käytöstä poistettu aine tai esine, joka voi aiheuttaa erityistä vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle. **Varoitusmerkillä** merkitty tuote on vaarallista jätettä. Tyypillisiä vaarallisia jätteitä ovat loisteputket, energiansäästölamput, akut ja paristot
  - Jos joudut laittamaan nesteitä sisältäviä pakkauksia jätteeksi, valuta nesteet ensin viemäriin. Nestemäisiä rasvoja ei saa kaataa biojäteastiaan eikä viemäriin.

TÄHTÄÄ JATKUVAAN PARANTAMISEEN

- Valonian [tarkistuslistat](#) ympäristöasioiden hallintaan
- [Energiaopas pienille ja keskisuurille yrityksille](#)
- Ympäristöjärjestelmä on systemaattinen tapa parantaa ympäristöasioiden hallintaa
  - Ekokompassi pk-yrityksille ja tapahtumille
  - Green Office toimistoille
  - ISO 14001 ja EMAS

TUNNETKO LAINSÄÄDÄNNÖN?

- Yrityksen ympäristötieto: [yrityssuomi.fi](#)
- Ajantasainen lainsäädäntö: [finlex.fi](#)
- [Ekokompassin lakilistasta](#) löydät keskeisen, ympäristöä koskevan lainsäädännön
- Ympäristöhallinto: [ymparisto.fi](#)
- Tarkista kunnan ympäristönsuojelumääräykset

NEUVOJA, APUA?

Kysy kunnan ympäristöviranomaiselta, yrityspalveluista tai etujärjestöltäsi!